



ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Merlin Liis-Toomela
Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ
merlin.liis-toomela@ellex.legal

Teie 21.03.2025 nr DNo. C622

Meie 08.04.2025 nr 2.2-9/25/918-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles soovite kinnitust seisukohale seoses kindlustusandja ja tervishoiuteenuse osutaja poolt patsiendi isikuandmete, sh terviseandmete töötlemisega.

AKI nõustub üldise järelausega, et pöördumises kirjeldatud kindlustustegevuse andmetöötlemiseks ei ole andmesubjekti eraldi kirjalik nõusolek vajalik, kuid täiendame Teie seisukohta järgneva selgitusega.

IKÜM artikkel 6 lõike 1 alusel peab igasuguseks isikuandmete töötlemiseks olema õiguslik alus (nt seadus, isiku nõusolek, õigustatud huvi jne). Õigusliku aluse olemasolu on vajalik eraldiseisvalt igaks andmetööstustoiminguks, sh ka isikuandmete edastamiseks. Isikuandmete eriliikide, mille hulka kuuluvad ka isiku terviseandmed, töötlemine on üldmääruse artikkel 9 lõike 1 kohaselt üldiselt keelatud, kui ei esine mõni lõikes 2 sätestatud asjaoludest. Seega saab isiku terviseandmete töötlemine toimuda ainult koostoimes IKÜM artikli 6 lõikes 1 ja artikli 9 lõikes 2 nimetatud alustega.

Üldmääruse alusel kohaldub isiku terviseandmete töötlemisel kindlustuse valdkonnas õigusliku alusena artikkel 9 lõike 2 punkt h, mille kohaselt on eriliiki isikuandmete töötlemine lubatud, kui töötlemine on vajalik ennetava meditsiini või töömeditsiiniga seotud põhjustel, töötaja töövõime hindamiseks, meditsiinilise diagnoosi panemiseks, tervishoiuteenuste või sotsiaalhoolekande või ravi võimaldamiseks või tervishoiu- või sotsiaalhoolekandesüsteemi ja -teenuste korraldamiseks, kuid seda tingimusel, et **õigus andmete töötlemiseks tuleneb siseriiklikust õigusest**, kehtestatud on kaitsemeetmed (sh saladuse hoidmise kohustus). Tervishoiuteenuse kulude hüvitamisel toimub isiku terviseandmete töötlemine siseriikliku õiguse ehk KindITS § 218 lõike 2 punkti 2 ja § 219 lõike 1 punkti 1 alusel vastavalt, kui kindlustuslepingu täitmise kohustuse ja selle ulatuse kindlaksmääramine ning tagasinõuete esitamine eeldab andmete töötlemist andmesubjekti tervise seisundi või puude kohta ning tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud kindlustusandja nõudel edastama isikuandmed või võimaldama nendele juurdepääsu, kui nimetatud isikuandmed (terviseandmed), on kindlustusandjale vajalikud kindlustuslepingu täitmiseks ja selle täitmise tagamiseks või tagasinõuete esitamiseks.

IKÜM artikkel 9 lõike 2 sõnastuses on üheselt märgitud, et kehtima, peab **üks** loetletud asjaoludest. Seega, kui isiku terviseandmete töötlemise alus on KindITS näol olemas, siis puudub vajadus mõneks täiendavaks aluseks (näiteks nõusolek). Pigem on paralleelselt kahe õigusliku aluse kasutamine eksitav ja segadust tekitav. IKÜM-i mõistes nõusoleku puhul on isikul õigus oma nõusolek igal ajal tagasi võtta. Kui isik ei anna nõusolekut või võtab nõusoleku tagasi (IKÜM art 7), siis tekiks lisaks ka küsimus, kas see võiks olla aluseks nõude menetlemisest keeldumiseks.

Seetõttu ei ole isiku terviseandmete töötlemisel olukorras, kus andmetöötluse alus tuleneb seadusest, asjakohane tugineda IKÜM artikkel 9 lõike 2 punktile a) ehk nõusolekule.

Lisaks isikuandmete töötlemise õigusliku aluse olemasolule peab kinni pidama ka teistest IKÜM artikli 5 lõikes 1 sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtetest, sealhulgas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtetest. Riigikohus¹ on selgitanud, et *isikuandmete töötlemiseks õigusliku aluse olemasolu ei tähenda siiski seda, et isikuandmete töötlemine on igal konkreetsel juhul õiguspärane. Töötlemine kui toiming peab olema õigusliku alusega ka kooskõlas. Teisisõnu, lisapiirangud võivad tuleneda õiguslikust alusest enesest, samuti IKÜM art- s 5 sätestatud töötlemise põhimõtetest. Nii sätestab IKÜM art 5 lg 1 p c võimalikult väheste andmete kogumise ehk minimaalsuse põhimõtte. Nimetatud põhimõtet tuleb hinnata koostoimes IKÜM art 6 lg 1 p-s c ning art 9 lg 2 p-des f ja g sätestatud „vajalikkuse“ kriteeriumiga, st konkreetsete isikuandmete töötlemine peab olema „vajalik“ kõnealuses aluses sätestatud eesmärgil töötlemiseks (vrd ka Euroopa Kohtu otsus asjas C-708/18 Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA, p 48). „Vajalikkust“ kui kriteeriumi tõstavad esile ka eeltoodud KindlTS sätted.*²

Nende põhimõtete täitmise eest vastutab ja peab olema võimeline nende täitmist tõendama isikuandmete vastutav töötleja (IKÜM art 5 lg 2), volitatud töötlejate kasutamisel, töötleb volitatud töötleja isikuandmeid vastutavat ja volitatud töötlejat omavahel siduva lepingu alusel, milles on sätestatud töötlemise üksikasjad (IKÜM art 28 lg 3).

Kokkuvõttes, kui kindlustusandjal on seadusest tulenev alus kindlustatud isiku terviseandmeid töödelda, sh neid tervishoiuteenuse osutajalt saada kindlustuslepingu täitmise eesmärgil, siis kooskõlas IKÜM ja KindlTS nõuetega võib andmeid edastada eesmärgi täitmiseks minimaalselt vajalikus ulatuses.

Lugupidamisega

Anu Suviste
jurist
peadirektori volitusel

¹ RKHK 26.09.2022 otsus 3-20-1449, p 24

² „Vajalikkuse“ kriteerium on sätestatud ka IKÜM art 6 lg 1 punktis b ja art 9 lg 2 punktis h nimetatud alustes